

פרשת שמות תשפ"ב – המענה הנכון לתאוות הגוף

- 1. שמות ד, כ:** וייקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור וישב ארצה מצרים - רש"י: על החמור – חמור המיוחד: הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק [שנאמר 'וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו'] והוא שעתיד מלך המשיח להיגלות עליו, שנאמר 'עני ורוכב על חמור'.
במדבר כב, כא: ויקם בלעם בבקר ויחבש את אתנו - רש"י: שחבש הוא בעצמו. אמר הקב"ה: רשע, כבר קדמך אברהם אביהם: שנאמר 'וישכם ויחבש את חמרו'.
סנהדרין צח: אמר שבור מלכא לשמואל: אמרתם שהמשיח יבוא על חמור, אשלח לו סוס נאה [ויבוא מהר, ראו פירוש יד רמ"ה שם]. ענה לו: האם יש לך סוס נאה 'בר חיזור גווני' [בעל מאה צבעים]?
מגילה ט, א: מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים והכניסן בשבעים ושנים בתים ... ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם. נתן הקב"ה בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן לדעת אחת וכתבו לו ... ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושא בני אדם - רש"י: דמשמע גמל, שלא יאמר משה רבכם לא היה לו סוס או גמל?!
אבן עזרא פרשתנו: הוא דרך גרעון שתרוב אשת הנביא על חמור אחד, היא ושני בניה ... [ש]רכב גרשם בנה אחריה שקטן היה, והיה אליעזר בחיקה כי עוד לא נמול.
לקוטי שיחות חל"א/א/21: יש לבאר הטעם הפנימי להבדל בין שלוש החמורים: באברהם [נאמר רק שחבש את החמור ו]לא נאמר שרכבו עליו ... במשה נאמר שהרכיב את אשתו ובניו, אך לא נאמר שהוא בעצמו רכב עליו. ואילו אצל מלך המשיח מפורש 'עני ורוכב על חמור', שירכב עליו בעצמו ...
- 2. גבורות ה' כט:** כל אלו ג' הרכיבות עניין אחד להם ... ואין הפירוש שהיה החמור חי כל כך זמן. פרקי דרבי אליעזר לא: 'וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו' - הוא שרכב עליו אברהם, הוא החמור בן האתון שנבראת בין השמשות [כמובא במשנה אבות: פי האתון], הוא החמור שרכב משה בבואו למצרים ... הוא החמור שעתיד בן דוד לרכב עליו שנאמר 'עני ורוכב על חמור'.
בראשית ג, ו: ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל - בראשית רבה יט, ה: 'גם' ריבוי - האכילה את הבהמה ואת החיה ואת העופות. הכל שמעו לה חוץ מעוף אחד ושמו 'חול' [ולכן חי לעולם], הדא הוא דכתיב (איוב כט): 'וכחול ארבה ימים'. דבי רבי ינאי אמרי: אלף שנה הוא חי, ובסוף אלף שנה אש יוצאה מקינו ושורפתו ומשתייר בו כביצה וחוזר ומגדל אברים וחי.
- 3. שיר השירים ז, ג:** 'בטנך ערמת חיטים סוגה בשושנים' - רש"י: 'בטנך ערמת חיטים' - שהכל צריכים לה, 'סוגה בשושנים' - גדורה בגדר שושנים ואין אחד פורץ להיכנס. חתן נכנס לחופה, לבו מתגעגע לחיבת חיתוניו, בא להיזקק לה אמרה 'טיפת דם ראיתי'. הופך פניו לצד אחר ולא נשכו נחש או עקרב.
הרבי מליובאוויטש במכתב לפסל ז'אק ליפשיץ (כפר חב"ד 1611): אלה שחוננו משמים בכישרון אמנותי - פיסול או ציור וכדומה - יש להם את היכולת להפוך דבר דומם כמו מכחול, צבע ובד, עץ ואבן לצורה של דבר חי. במובן עמוק יותר, זו היכולת להעלות במידה מסוימת את הגשמיות לרוחניות.
לקו"ש שם/19 ואילך: 'חמור' רומז על חומר הגוף וחומריות העולם בכלל, ותכלית בריאת העולם היא לשבור ולזכך את החומר, הן חומריות הגוף האיש והאישה והן חומריות העולם בכלל. והנה בפעולת זיכוך החומר ישנם ג' שלבים: 1. עבודה בדרך כיבוש הגוף שבטבעו הוא נמשך אחרי תאוות לבו. 2. זיכוך הגוף על ידי שינוי מידותיו הטבעיים, אלא שהגוף נמשך לכך מצד אור הנשמה המאיר בו, אך הוא עצמו נמשך גם לענייני העולם. 3. זיכוך הגוף בעצמו עד שהגוף מאיר באור הקדושה.
זה ההפרש בין שלוש התקופות: אברהם התחיל בירור העולם ולכן היה צריך לחבוש חמורו, אך הוא עצמו לא רכב עליו. אצל משה התחיל להזדכך חומר העולם ולכן הרכיב את אשתו ובניו על החמור. אבל החמור לא היה כלי למשה עצמו. לעתיד לבוא חומריות העולם עצמה תשקף את האור האלוקי ולכן מלך המשיח עצמו ירכב על החמור והוא 'עתידי להיגלות עליו'.
- 4. רשימות הרבי נא:** אחת הבחינות לדעת אם יכול להעלות המאכל או להיפך, שהוא יורד עם המאכל: אם רואה שמוכרח לזה, על פי רוב זה ראה שיכול להעלותו, משא"כ אם הוא מותרות.
תורת מנחם תשכ"ב/323: בירור הגוף ונפש הבהמית צריך להיות כשהם עצמם יתהפכו לקדושה ... כך שכאשר ישנו כח וכשרון בגוף ונפש הבהמית, הם עצמם צריכים להכריז 'אין עוד מלבדו'.